

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 17 (22946)

2024-рэ илъэс

МЭФЭКУ

МЭЗАЕМ и 1

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклиубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

«Былымхэр шIу
плъэгъунхэ фай»

Красногвардейскэ районим имэкъумэщ хызмэтшIаплэу «Колхоз Ленина» зыфилорэм ибылымхэо фермэу N-у 2-м ипашэу Любовь Черниковар «УФ-м мэкъу-мэщымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфалорэ щытхуцIэр джырэблагъэ кызфагъэшьошагъэхэм ащыщ. Ар АР-м имэкъумэщ хызмэти изаслуженнэ IофышI.

Илъэс 46-м ехъугъ мы IофшIаплэм зылуыр. А илъэсхэм ямафэхэр, зэкI плыми хъунэу, зэфэдэхэу макIох. Пчэдыжым сыхъатыр 4-м къэтэджи. Сыхъатым кыгъэушынэу тыригъэу-цожьын зимыщыкIэгъэжыр бэшIэгъэ дэд. Пкыинэ-лынэр есагъ, еж-ежырэу къэушы. Нахыбэрэм кушхъэфачэкIэ IофышIэ макIо.

— А транспортымкIэ сз скIугъэр чIыгур хъурауэ зэ къэпкIухъэу, кытебгъэзэжыымэ зэрэхуштым фэдиз, — **мэщхы бзылфыгъэр.**

Пчэдыжым сыхъатыр 5-м фермэм тет. Чэмчыгъор аухэу, былымхэм яфэлэ-фашIэхэри загъэцакIэхэкIэ унэм мэкIожьы. Ащи унэгъо хызмэт щыриI, нэмыкI IофшIэнэу къежэрэр бэ. Ахэр щэджагъо нэс къегъэцакIэхэш, сыхъатыр 2-хэм адэжэ фермэм къэкIожьы. Пчы-хэм 8-м иунэ ихъажьмэ ежыркIэ гушIуагъу. Джауштэу мафэхэр кызэкIэлъэкIох.

Джыри ныбжыкIагъ джащ тетэу Iоф ышIэнэу зырегъажьэм. Мыекъуапэ ащыгъум дэтыгъэ мэкъумэщ техникумым зоотехник сэнэхъатыр щызэригъэгъоти кыгъэзэжыгъэу, мээз заулэ нахъ мыхъугъэу ащ зырылажыэрэр фермэм ипашэ ашIыгъагъ. Илъэсыбэ хъугъэу ащ тет чэмыщ бзылфыгъэхэм, былымхэм алъыплъэрэ хъульфыгъэхэм упшэашэ ныбжыкIау уряпэцэнэр Iоф кызэрыкIоп. Арэу щытми, бзылфыгъэ лъхъэнчэ ищыгъэ цыкIоу, джыри ащ фэд, зыныбжэ илъэс щэкIым нэмысыгъэм купэу зипашэ ашIыгъэм лъытэныгъэ кызфы-ригъэшIын ылъэкIыгъ.

— Нахыбэхэм аныбжэ ипшэашэ сыпшIы-ми хъуным нэсыгъагъ, ау сIорэр ашIэщыгъ, сагъэцIыкIоу, кыспэуцужьхэу зыпарэкIи кы-хэкIыгъэп. А лъэхъаным цыфхэр ащ фэдэ-гъэх, — **elo еж.**

Еджаплэм дэгъу дэдэу щэджагъэхэм ащы-щыгъ, нэмыкI сэнэхъат зэригъэгъотын амал илагъ, ау ащ фэдэ игухэлхэм ахэтыгъэп. Техникумри диплом плъыжкIэ кыуыхыгъагъ, колхозым ригъэдженэу ыгъэкIуагъэти, ащ кы-гъэзэжыгъ. Ау плэлъэ гъэнэфагъэу ащ пы-лгыгъэр зехуыми, IукIыжыинэу ыIуагъэп.

Iофэу ыгъэцакIэрэр шIу дэдэ зэрильэгъурэр кыуушыхъатэу, хэблхыагъэу кыIуатэщыгъ. УдэгущыIэгъэ зэпыткIи уемызэщынэу щыт.

(ИкIэху я 3-рэ нэклиб. ит).

**Анахъ
дэгъуи
10-м
Адыгеир
ахэт**

Шьолъыр экс-порт шапхъэхэм япхырыщынкIэ тиреспубликэ шьолъыр анахъ дэгъуипшIымэ ахэхъагъ.

Урысые экспорт гуп-чэм кытыгъэ пчъагъэ-хэмкIэ, 2023-рэ илъэ-сым имэзий изэфэхы-сыжхэмкIэ, къэралы-гъом ишьолъырипшIэу Шьолъыр экспорт ша-пхъэхэу 2.0-м япхы-рыщынкIэ апэ итхэм Адыгеир ахэт.

Шьолъыр экспорт шапхъэу 2.0-р — экс-портым фэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэм япхыры-щын пэрыоху имылэ-ным пае ищыкIэгъэ фэлэ-фашIэхэр ягъэгъо-тыгъэнымкIэ Шапхъэу мы Iофыгъор зэшIо-зыыхышхуштым IэпыIэ-гъу езыгъэкIырэр ары. ИкIыгъэ илъэсым ащкIэ щашIагъэм ихъатыркIэ Адыгэ Республикэм мы Шапхъэм ипхырыщын шIуагъэ хэлъэу щау-хыгъ.

Лъэпкъ проектэу «Ду-нэе кооперациемерэ экс-портымерэ» зыфилорэм кыдхыильгытэрэ фэлэ-фашIэхэр зэрэщызэ-шIуахышхушхэм ихъатыр-кIэ республикэм изкс-порт лъэныкыо дэлэжъэ-хэрэ чIыплэ предпри-нимательхэм ячаныгъэ хэгъэхъогъэнымкIэ ама-лыкIэхэр щылэ хушхы, тишьолъыр иэкономикэ зыккыIэтыным икъэ-кIуаплэ ари хушху. Рес-публикэр лъэпкъ проек-тым зэрэхэлажыэрэр тапэки зэрэлыгъэкIо-тэщтыр АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Минис-терствэ кыщалауагъ.

ЛыплъэкIо Совет зэхашагъ

Урысые обществэу «Шэныгъ» зыфилорэм и Координационнэ совет иунашьокIэ общественнэ организацием изэхэсыгъо лыплъэкIо Советым хэтыштхэр тыгъуасэ щагъэнэфагъэх.

А. Гусев

шлэнэу агъэцакIэхэрэм ягугъу кышлыгъ ыкIи Адыгэ Республикэм ишъолъыр къутамэ чанэу Iоф зэришIэрэр, гъэхъагъэхэр зэришIэрэр игушыIэ кыыхигъэщыгъ. Шъолъырхэм къащызэ-луахырэ лыплъэкIо советхэм яшIуагъэкIэ отделениехэм яамалхэм нахь ахагъэхьон зэралъэкIыштыр кыIуагъ.

ЛыплъэкIо Советыр зэхэ-зыщагъэхэмкIэ Адыгеир хэгъ-гумкIэ я 57-рэ ыкIи Къыблэ федеральнэ шъолъырымкIэ ятIонэрэ хъугъэ. Ащ ипашч АР-м и Лышхъуэу КъумIыл Мурат, АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэу КIэрэщэ Анзаур, АР-м и Лышхъуэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашчэ Владимир Свеженец игуадзэхэу агъэнэфагъэх.

Iофтхъабзэм хэлэжьагъэхэм АР-м и Лышхъуэ ыцIэкIэ Владимир Свеженец шIуфэс сэлам къарихыгъ. Адыгэ Республикэм ишъолъыр къутамэ апэрэ мафэм кышгъэгъагъэу чанэу Iоф зэришIэрэр кыыхигъэщыгъ, апэрэ пашчэ иIэгъэ Ацумыжъ Казбек зэрэфэразэхэр кыIуагъ. IофшIэным джыри лъагъэкIотэшт.

Урысые обществэу «Шэныгъэм» 2023-рэ илъэсым зэхыщэгъэ проектхэм ыкIи Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэм чанэу ахэлэжьагъэхэм щытхъу тхылъхэр аратыжьыгъэх.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Зэхэсыгъор Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым шыкIуагъ. Ар зэришагъ апшъэрэ еджапIэм иректорэу, Урысые обществэм и Адыгэ республикэ организацие ипашчэу Къуижъ Саидэ.

Джырэ лъэхъаным диштэрэ организацие анахь инхэм ащыщ Урысые обществэу «Шэныгъ» зыфилорэр. УФ-м и Президент кыгъэуцугъэ пшъэрылым елъытыгъэу, мы обществэм шэныгъэ зэфэшхъафхэмкIэ, культурэмкIэ, тарихымкIэ,

псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ, экологиемкIэ ыкIи нэмыкI лъэныкъохэмкIэ ныбжьыкIэхэм гъэхъагъэу яIэхэр кызыщэгъэлъэгъон альэкIышт Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэр зэхэщэх.

2023-рэ илъэсым кышгъэгъагъэу шъолъыр обществэм ыкIи ащ икъутамэхэм хэхьонгъэ ашIыным Урысые обществэр уж ит.

Обществэу «Шэныгъэм» игенеральнэ пашчэу Георгий Буднэр онлайн шIыкIэм тетэу Iофтхъабзэм хэлэжьагъ. Iоф-

Мэзаер зыпкъ итыштэп

Непэ кIымафэм иаужырэ мазэ къехъэ. ЛатиныбзэкIэ «февралым» кыкIырэр зыгъэкъэбзэжьыныр ары.

Ижырэ Урысыем мы мазэм илъэсыр зэфышIыжьыштыгъ, ащ кыыхэкIэу «меженикIэ» еджэщтыгъэх. Тэ тикъылблэ лъэныкъокIэ мэзаем зэреджэхэрэр «бокогрей». Мафэм инэфынэ уахтэ хахъозэ джы лыкIотэшт, мэзаем сыхъатитIу фэдиз хэхъошт, ащ кыыхэкIэу тыгъэри нахьыбэрэ къепсышт.

ГидрометеорологиемкIэ ыкIи тыкъэзыуцухъэрэ дунаим имониторингкIэ Гупчэм ипашчэу Александр Митровым тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, мэзаем температурэу щыIэщтыр зыпкъ итыштэп. Мазэм кыкIоцI арктикэ жыы чыIэр, джащ фэдэу средиземноморскэ лъэныкъом

кыкIырэ фабэр шыIэшт. Ащ кыыхэкIэу «мэзэе шхъаныгъупчъэкIэ» заджэхэрэ мафэхэм фабэр градус 15 — 20-м кIахъэу хъушт. Мы аужырэ илъэс 70-м мэзэе мазэр анахь чыIэу кызыщыхэкIыгъэр 1950-рэ илъэсыр ары, чыIэу градус 31,6-рэ агъэуэфыгъагъ. 2023-рэ илъэсым мэзаем иапэрэ мафэхэм чыIэу градус 16 ыкIи аужырэ мэфи-пшым фабэр градус 22-м кIахъэу шыIагъ.

Мэзэе мазэм ом изытэт зыпкытыныгъэ иIэштэп, ошх къещхышт, нэужым осцынэр кыкIэлъыкIошт. ГурытымкIэ мазэм кыкIоцI температурэр ыкIи ошх-осэу къехыштыр шапхъэхэм анахьыбэшт, го-

гухэр цIэнлъагъоу кыыхэкIышт. КъызыщыуцхыIырэ уахътэм мылыр чыгхэм ыкIи электрорыкIуапIэхэм апишыхъашт. Жыыбгъэр нэгъэупIэпIэгъум метрэ 15-м ехъоу къепцэшт.

Апэрэ мэфишIыр. Чэщым чыIэу градуси 2 — 3 шыIэшт, кыыхэкIышт чыIэр градуси 10-м зыщынэсышты. Мафэм чыIэр градуси 4-м, фабэр градуси 10-м кIахъэуи кыыхэкIышт.

ЯтIонэрэ мэфишIыр. Чэщхэр чыIэщтых градуси 8-м нэсэу, мафэхэм фабэр градуси 6-м нэсэуи хъушт.

Ящэнэрэ мэфишIыр. Мэзаем икIэухым ом изытэт нахь къэуцхыIышт.

А. Балабась

Чэщым чыIэр градуси 7-м, мафэм градуси 5-м анэсышт. КъыыхэкIыштых мафэхэм фабэр градус 15-м кIахъэу.

Къушхъэхэм темпера-

турэр градуси 6 — 8-кIэ нахь ащычъыIэшт.

Мы мазэм бжыхъасэхэм чыIэр къягооштэп.

Псыхъохэм адэт псыр шапхъэу шыIэхэм ашIокIы-

штэп. Къушхъэхэм атель осыр кызыщигъэжъурэ уахътэм, лъэшэу кызыщхы-рэм псыхъохэм адэт псыр кыдэкIоен ыльэкIышт.

КИАРЭ Фатим.

«Былымхэр шлу плъэгъунхэ фый»

(ИкӀух).

Бзылфыгъэ лъэшэу, уипшээр-рылхэр икӀоу умыгъэцӀлэхэм кыпшомыкӀынэу, иеплы-кӀэ кыуэхумэшунэу зэрэщы-тыр кӀэошӀэ. НэмыкӀэуи а лоф-шӀэныр бгъэцӀлэн плъэкӀы-цтӀэп.

Мэкъумэщ хызмэтым ищы-лэныгъэ рипхынымкӀэ щысэте-хыплэ фэхъугъэхэр янэ-ятэхэу илъэсыбэрэ мы фермэ дэдэм щылэжыгъэхэр ары. ИцӀыкӀу-гъоми, зихэхъогъу ныбжым зынэсыми фермэм охтэ макӀэп щигъэкӀуагъэр. Джащыгъум бы-лымхэр шлу ыльэгъугъэх.

— Ащ фэдэ шлулэгъу афы-уимылэу уахэтын плъэкӀыцтӀэп. Ары анахь шхьалэу пхэлъын фаер, — **elo ащ.**

Селоу Большесидоровскэм кышыхъугъ, ары фермэр зы-дэтыри. Любовь мы псэуплэ дэдэм щыдӀкӀуагъ, ишхьэгъу-сэрэ ежыыррэ сабыиплӀ зэда-плугъ. ИлъэсиплӀ фэдицӀэ уэ-кӀлӀэбжымэ унагъом ышхьэ дунаим ехыжыгъ.

Илъфыгъэхэм ежь илъагъо техьагъэ кӀахэкӀыгъэп, ау икӀэ-литлу язырэр мы хызмэтшӀа-плэм щӀлажӀэ, инысэ фермэм кыдытет. ПчӀэдыжым жьэу тӀджырэ янэу гъэпсэфыгъо имылэу лажхэрэм зыкӀырӀп-хэм, а гъогум техьанхэм фэя-гъэхэп.

— НыбжыкӀлэхэр мэкъумэщ хызмэтым хэхьанхэу фаехӀэп, — **elo Любовь.** — Мыщ кы-лухэхэу мэхъу, ау лофшӀлэным кӀегъацтӀх, теурыкӀоу зӀкӀэ ашӀэ, амыгъэтэрэзырэр япӀоуи адэрӀэп. ТплӀэуж текӀымэ мы фермэм лоф щызышӀлӀэцтӀым сегъалӀэ.

Чэм 340-рэ непэ алыгъ. Лю-бовь кызырӀуагъэмкӀэ, бы-лымшхьэ пӀпчъ щӀэ тонни 6,4-м ехъу илъэсым кӀэты. 1978-рэ илъэсым ежь зытехьэм, «красностепная» зыфалорэ чэм лъӀпкхэр ары щалыгъыгъэхэр. ЩӀр макӀэу кӀатыщыгъ, илъэ-сым тонни 3-м нагъэсыщыгъӀэп. НахыбӀэу кӀэзытыр лъӀпк-хэмкӀэ ахэр зӀблӀхъунхэм илъэ-сыбӀэ тыригъӀодагъ. Ежь зы-щытехьэгъэ охтэ дэдэм зоо-техникӀэу кӀагъӀагъэгъэ ШӀкӀо

Аскэр игъусэу «черно-пестрӀкӀэ» зӀджӀэгъэхэ чэм лъӀпкхэр кӀагъэхъугъагъэх. Ахэм атекӀы-гъэхэр ары непэ фермэм щӀа-лыгъхэр.

— Зы былымшхьэ илъэ-сым щӀэ тонни 7 кытыным тынэсыным сӀкӀэхъопсы, — **кылуагъ Любэ.**

— **Сыда ащ ищыкӀагъэр?**

— ПсӀтӀумэ апӀэу чэмхэм псауныгъэ пытэ ялэн фае. ЕтӀа-нэ, ашхырэм, ащ идӀэгъугъэ, шлуагъэ кӀэзытӀэу хӀлыр зыфӀэ-дизым бӀэ япхыгъэр, былымшхь-хэ пӀпчъ екӀолӀӀкӀэ гъэнэфагъэ кыфӀэгъотыгъэнми мэхьанэ ил, — **кытыжыгъ джэуап Любэ.**

Ахэм зӀкӀэми ыналэ атет, былымлусхэмкӀи зыпари гумэ-кӀыгъо зӀрямылӀр кыхегъэщы. Арэу щытми, ежь зыфилорэ пчӀагъэхэм зӀракӀемыхьэхэр кызыхӀкӀырэм лъэхъу.

Советскэ Союзэу зӀхэзыжы-гъэм дакӀоу колхозхэр, сов-хозхэр, нэмыкӀэу мы хызмэ-тым епхыгъэхэр зыщызӀхӀкӀы-жыыхэр лъэхьанри Любовь ыгу кӀэкӀыжыгъ. МӀзӀ пчӀа-гъэхэм лӀжыапкӀр кӀатыщы-

гъӀэп, былымхэм яфӀо-фашӀэ-хэм ягъӀӀкӀэни кыны хъугъа-гъэ. Арэу щытми, зипӀӀэ купым зыпари хӀкӀыжыгъӀэп, ялоф-шӀлэни кыщицӀгъӀагъӀэп, ары пакӀошӀ, ащыгъум хызмэтшӀа-плэм итхьамэтагъэм пӀуцужы-хи, зӀхьамыгъэтӀкӀоу ар кызы-тырагъэнагъ.

— Ар текӀыжы, ыужым кы-техьэгъэ КӀыкӀ ДолӀтбый «Кол-хозэу Лениныр» зӀрӀэщылӀм, ащ ичӀыгъухӀри, фермӀри кызы-рӀзӀтенагъэхэм ишӀушӀгъӀшхо хӀлӀ, — **ылуагъ Любэ.** — Непи ыналэ лъэшэу кыттет. Зилоф-шӀлэн лъэш дӀдӀэу шлу зыплӀэгъу-хэрэм ар ащыщ, ыгуи ыпси хельхьӀэ. Былымшхьэ пӀпчъ ипсауныгъэ изытет, щыкӀагъэу ялӀхэм альӀплӀэ.

Ахэр кылуатӀхӀзӀ, Любовь журнал горӀэ кыштагъ. Ащ былымшхьхэ пӀпчъ чӀӀ-зы-мафӀэм цӀэу кыкӀахырэр итхагъ. Анахь гъӀшӀлӀгъоныр чэмхэм зӀкӀэми, цӀэ зӀрялӀр ары. «Ме-дуза», «Лира», «Анюта»... ЧӀэ-мыщӀэ пӀпчъ чэм 50 ылыгъ, зӀкӀэми ацӀэхэр кӀашӀжыых, зӀхагъӀуаӀкӀэхэрӀэп. Журналым

плъыжкӀэ гъӀтхыгъэхӀри хӀ-тых. Любэ кызырӀуагъэмкӀэ, ахэр хызмэтшӀлӀлӀм ипацӀэ кыхыгъӀэщыгъэхэр арых. Гуш-лӀм пае, цӀэу кытыгъэм ымы-гъӀразӀрэм, ар кызыхӀкӀыгъэр зӀрагъӀшӀлӀнэу плъыжкӀэ кы-хегъэщы.

— АдӀэ кызырӀуагъэ тилоф-шӀлэн, — **elo Любовь.** — ЧӀэмх-ми псӀэ апыт, ахэм тагъашхӀэ, тыщагъалӀ, арышӀ, яфӀшӀуашӀэм тетӀэу уакъыдекӀокӀын фый.

ТызщыкӀогъэ уахӀтэм бы-лымлус зӀхӀгъӀкӀухьагъэр кӀа-фащӀагъ. Чэм пӀпчъ цӀэу кыты-рэм кыпкырыкӀызӀ, ащ фӀдӀэ комбикормэ килограмм пчӀа-гъэу ратыщтыр ежь Любовь егъӀнафӀэ. ГушылӀм пае, цӀэ литри 8 кӀэтымэ, килограмм 20 фыратӀкӀошт. ШкӀэ цыкӀу кыфӀэхъунэу ежӀрэм лусӀэу ратырӀри нэмыкӀ. Ахэр зӀкӀэ мыгъӀӀкӀагъэхэу кӀахырхэм фермэм ипацӀэ кӀацӀӀкӀырӀэп.

— ЗыгъӀпсэфыгъо мӀзӀ илъэсым кыхӀкӀа? — **теуп-чыгъ ащ.**

— Сабый кысфӀэхъугъэмэ, мӀзӀэ заулӀрӀэ унэм сисыщыгъ,

нэмыкӀкӀэ сылулӀыгъӀэп зыпарӀ-кӀи, — **ылуагъ ащ.**

ИгуащӀэ кыдӀӀӀӀщыгъ, ащ сабылхэм ыналэ атетӀэу, ежь лофшӀлӀэ кӀоцтыгъ. АуцтӀэу кы-гъӀшӀагъэм инахыбӀр кӀуагъэ. Илъэс 70-м ныбжыр екӀолӀагъ. ЩылӀныгъэ гъогъу кыкӀуӀгъэм зыпари гъӀшӀлӀгъон хэмыты-гъэу, имафӀэхэр зӀкӀэ зӀфӀдӀа-гъэхэу тӀэ кытщыхъушӀт. Ежь Любовь Владимир ыпхъур зӀ-плъӀкыжыгъэм, зӀрӀщылагъэм рыкӀӀгъожырӀэп. ЦыфӀэу псӀэ-уплӀм дӀсхэм, илъэсыбӀм лоф зыдӀшӀагъэхэм, непэ кыгот-хэм шлулӀэ игугъу зӀрашӀырэм, икӀалӀхэм ашхьӀэ ауфӀэнэу чы-плӀэ зӀрӀрӀмыгъэхьагъэхэм арӀ-гушхо. ИлофшӀлэн ащ фӀдӀэ цӀэ инкӀэ кызырӀхӀагъӀэщыгъэр зӀ-ригуапӀм анахь кыкӀыгъӀт-хыгъ, а чыплӀм макӀэуи ыгу кыщызӀхӀхьагъ.

ЩытхъуцӀэу кыфагъӀшӀошӀа-гъэм пае джыри зӀ Любовь Черниковам тыфӀегушӀо, псау-ныгъӀкӀэ, гъӀхӀӀгъӀӀкӀӀхэмкӀэ тыфӀӀӀао.

ХЪУТ НӀфсӀт.

СурӀтхӀр: А.Лаутеншлегер.

Хэукъоныгъэ ашӀыгъӀэп

ПрограммӀэу «ЗӀхӀонкӀэ щынӀгъо унӀхэм цыфхэр кӀацӀӀӀжыжыгъӀхӀэр» зыфилорӀэмкӀэ хэукъоныгъэ ашӀыгъӀэу монополием пӀшӀуеклорӀэ ФедеральнӀэ кӀулыкӀум Адыгэ РеспубликӀэмкӀэ и ГъӀлорышӀлӀлӀэ кыхыгъӀэщыгъӀэп, шӀолыр кӀулыкӀум ащкӀэ официалӀнӀэу макӀэ кыгъӀӀугъ.

ЛъӀпкъ проектӀэу «ПсӀэуплӀмрӀэ кӀӀӀэ щы-лакӀӀмрӀэ» зыфилорӀэм

диштӀэ муниципальнӀэ образованиеу «ТӀэхъут-мыкӀое районым» иад-

министрацие муниципальнӀэ программӀэу «ЗӀ-хӀонкӀэ щынӀгъо унӀхэм

цыфхэр кӀацӀӀӀжыжы-гъӀхӀэр» зыфилорӀэр ыгъ-цӀӀӀӀӀӀ, фӀтӀэрым икӀӀэ-

щӀфынкӀэ аукцион зӀхи-щагъ. АщкӀэ пӀублӀэ уасӀэ агъӀнӀфагъэр сомӀэ мил-лиони 4-м тӀӀкӀу ехъу-щыгъ.

«ЗӀдашӀыгъэ зӀзӀгъы-ныгъэр гъӀӀӀкӀагъэ хъугъэ. ХабзӀу щыӀӀхэм адиштӀэ аукционыр кӀуагъэмэ зӀ-ригъашӀӀэ шлоигъоу мо-нополием пӀшӀуеклорӀэ ФедеральнӀэ кӀулыкӀум Адыгэ РеспубликӀэмкӀэ и ГъӀлорышӀлӀлӀэ уплӀӀкӀун

зызӀхӀещӀэм, хэукъоныгъэ гори кыхыгъӀӀӀгъӀӀгъӀ», — **кытыгъ шӀолыр кӀулыкӀум ипресс-кӀу-лыкӀу.**

ШӀугу кӀӀтӀӀӀӀжыжы лъӀпкъ проектхэм ади-штӀэу кӀащӀфын фаеу агъӀнӀфагъэр кызырӀз-ӀӀкӀагъахьӀрэм монопо-лием пӀшӀуеклорӀэ Феде-ральнӀэ кӀулыкӀуми, чы-плӀэ кӀулыкӀухьами гъунӀэ зӀрӀлӀафырӀр.

Сабыйхэм яапэрэ шхын

«Адыгэ Республикэм псауныгэр кызуху-мэгэнымкля изаслуженнэ лофыш!» зыфилорэ шытхуцлэр бэмышлэу кызыфагэшшо-шагэхэм ащыц гэщхэкля пцэрыхьаплэм («молочная кухня» зыфалорэм) ипроезд-ственнэ отел ипащэу Галина Бушуевар.

Ильэс 39-рэ хуэгэ ищытху аригалоэз ащ лоф зишлэрэр. Республикэм кызыщхуэрэ сабийху ыкли бзылфыгэу кызытефэхэрэм шапхэхэм адиштерэ шэхэкля гомылапхэхэр зэралэкляштым ильэс пчягэм ар ыуж итыг.

Галина ицлыф гэпсыклэкля пшэдэкля ин хэлэу, гумызагэу шыт. Мэзэ имыкэу хуэгэ ыныбжэ елытыгэу ар пенсием зытлысыжыгээр, ау ильэс пчягээрэ лоф зищышлэгэ, ыгурэ ыпсэрэ зыфэцгэу лофшлалэм джыри кыклоу бэрэ кыхэкля, лэпылэгэу зищыклагэхэм арегэгэоты.

— 1985-рэ ильэсым кыщегэжыгэу мыщ лоф шысэшлэ. Ащ дэжым тызычлэтыгэу унэр жэу, цыклоу шытыгэ. Зэтыгэу мин 25-рэ зы сменэм дгэхьа-зырынэу пшэрыль кызыт-фашым санитар шапхэхэм адиштэу ар бгэцэкляным пае непэ тызычлэ псэуальэм ты-кыгэжыгэу. Мыщ кабинет-хэр бэу хэтых, тищыклэгэу лэмэ-псымэхэри мэкля-макляу тагэгэотыгэу. Ильэс пчягэм пшэрыль шхьалэу слагээр цэм хэшлыгыгэу гомылапхэу сабийхэм афэтшыхэрэм ядэ-гугэу сыналэ тетыныр, ятты-рэ шхыныгэхэм ахэлпыштхэр згээнэфэнхэр ары. Ахыцэу кытфатлупшыгэм елытыгэу яттын тлэкляштхэр зэхэгэу-цуагэ. Сыдыгьокля сызпылыгээр сабий цыкляхэм япсауны-гэкля шуагэу кызытышт гомылапхэу яттыныр ары. Ильэс

зэкляпыхэм зэхьокляныгэу хэр бэу тилэ хуэгэ. 1997-рэ ильэсым кыщегэжыгэу гомылапхэхэр зэттыштхэм япчягэу бэкля нахь макля хуэгэ, гьот макля зилэ унагэхэу ахэр зытефэхэрэр агэунэфэу аублагэ, — ело тигуцылэгэу.

Мазэм зы сабийм тефэрэ гомылапхэм ыуасэ аужырэ ильэсхэм сомэ 850-м кыщегэ-жыгэу гэрэкло сомэ 1350-м нагэсыгэ, ау ар макля, сыда плэмэ гэрэкло цэм сомэ 59-рэ ыосагэмэ, джы ар сомэ 70-м ехэу. Галина Бушуевар лэу тхылхэр афигэхьыгэу, мы ильэсым кыщегэжыгэу а пчягээр сомэ 1430-м нагэ-сыгэ. Бзылфыгэу зэкпэджэхэу лэпылэгур зытефэхэрэм сомэ 900-м тефэрэ гомылапхэу мазэм зэ араты.

Мыщ ыпэкля районхэм ащыц-хэми шэхэкля пцэрыхьаплэхэр адэтыцтыгэхэмэ, джы Мые-кыуапэ дэт закьор ары лоф зышлэжырэр. Хэушхьафыкля-гэу автомобиль ялэу респуб-ликэм ичлыплэ зэфэшхьафхэм ахэр афашэх.

Непэрэ мафэм ехуылэу зы-тефэрэ сабийхэм кашэ зэфэ-шхьафхэр, мылэрысэм хэшлы-кыгэу псы лэшлхэр мазэм зэ аратых. Джащ фэдэу мафэ кыс-цэ укьэбзыгээр, стерилизация шыгээр, кьое гэушкыонгээр, ащ нэмыклэу лэзэгэу агэфед-дэрэ биопактыр ашы.

— Биопактым ишлын лэшлэхэп, хэушхьафыклягэу технологи-е пылэ. Шэр градус 90-м нагэсы,

такык 20-рэ шагэты, нэужым шхыухадзэкля ар зэхалхэу, чэцзымафэм градус 38 — 40 зычлэ унэм еты, пшэрыгэ-шэу агэхьазырыгэу апч бан-кэхэм арагэхэу, нэужым нэ-мыкля хэушхьафыклягэу каби-нетэу гэушхьафхэр зычлэ-хэм члагэуцожых. Биопактыр зышашыхэрэм зи ачлахэрэп, пцэрыхьаплэм ит бзылфыгэу закьор ары а фитыныгээр зи-лэр. Сабыйхэм ашхыцтыр зэ-кля санитар шапхэхэм ади-штэу тэшлы, — кытфелуатэ Галина.

Сабый цыкляу дунаим кы-зытэхьокля, иклятыиэхэм джыри тэрэзэу лоф ашлэрэп, биопактыр аратызэ ахэр зэтырагэуцох. АР-м икляническэ перинаталь-нэ Гупчэ мафэ кысэ литрэ 11 ащэ. Ащ нэмыклэу Адыгэ рес-публикэ клэцэцкляу клиническэ сымэджэщым, клэцэцкляу Унэм, зэпахырэ узхэм зычлэзэхэрэ сымэджэщым зэзэгыныгэу кыдашыгэу афашэх.

Шэхэкля гомылапхэхэр зы-штэхэу пцэрыхьаплэм кымы-клялэшхуэрэм апае автомо-бильхэм Мыекыуапэ ичлыплэ 24-мэ ахэр арашлэх. Сабый цыкляу зыпыль ныхэмкля ар лэшэу лэрыфэгэу.

Мы кэралыгэу лэпылэгур анахэу зытефэхэрэр гьот макля зилэ унагэхэр ары. АР-м лоф-шлэнымкля ыкли социальнэ уху-мэгэнымкля Гупчэм ар кызы-ушыкыатэу тхьапэ кылахы, нэужым участковэ педиатрэм сабийм нахь ищыклэгэу гомы-лапхэхэр кветхых, гэщхэкля пцэрыхьаплэм ахэр кызыжы-хэкля, ищыклагээр ащ ратыныр аублэ.

Непэрэ мафэм ехуылэу рес-публикэм гурытымкля сабий 845-мэ ахэм афэдэ гомыла-пхэхэр араты. Ащ нэмыклэу сабий ежэрэ бзылфыгэхэм ыкли кызыфэхэуагэхэм аратэу кыхэкля.

Пцэрыхьаплэм лоф шызы-шлэхэрэм зэгурылоныгэу азы-

фагу ильэу, республикэм ис клэцэцкляхэм гомылапхэу дэгухэр зэралэклагэхьащтым ыуж итых. Галина Бушуевар ищытху кызымылагэу ахэм кыахэклягэп.

— Ильэс пчягэм лоф зэдэ-тшлагэ. Шытхуцлэр кызырэфэ-гэжышагээр лэшэу тигуапэ хуэгэ, кытефэ, ипшэрыль сыдыгьокля зэрифэшхуашэу ыгэцэклагэу, лэпылэгэу зыщы-клагэм лылысыгэ. Сабыйхэм анахь шхыныгэу дэгур зэра-ритыцтыр ары зыпылыгээр. Непэ тилэ лэмэ-псымэхэри, амалэу тлэкляхэри зыхьатыр мы бзылфыгээр ары плэми ухэукощтэп. Цыфыгэу, гукля-гэу хэллым гунэ илэп, — ело медсестра шхьалэу Уджыху Сарет.

Цыфэу кыуалэрэр нахьбэ хууным фэлажэх. Неушырэ мафэр зыфэдэщтыр зэпытыгэу сабийхэм псауныгэу ялэным фэшл ашхыцтым мэхьанэ ил, ар шапхэхэм адиштэн фае. Ыпкля хэмылэу зэратыхэрэм анэмы-кляу ахэм афаехэми мыщ ша-щэфынхэ амал ял. Уз зэфэ-шхьафхэр зилэ нахьжыхэри мыхэм кыуалэх, биопактыр ащэфы. Непэрэ мафэм грамм 200-м сомэ 32-рэ ыуас.

Ангелина Потоцкая ны ныб-жыкля. Мазэ кыс пцэрыхьаплэм кыклозэ кытефэрэр алахы.

— Мыщ фэдэ кэралыгэу лэпылэгэу зэрэщылар зызэхэ-сэхым тхьапэхэр згэхьазы-рыгэу, сабий сежэщтыгэу гомы-лапхэхэр кысатыхэу зыра-гэжыгэу. Кызысфэхэуми лы-пыздэжыгэу, непэ кашэ зэфэ-шхьафхэр, псы лэшлхэр кы-сатых, иклясэу сабийм ахэр ешхых. Джы кыкларэ мазэм кыщегэжыгэу еж пцэры-хьаплэм ышыхэрэр алысхынэу сыфай, зытефэрэ пэлчэ мы лэпылэгур ыгэфедэн фаеу сэлэтыгэ, — ело Ангелина.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Сурэтхэр лэшынэ Аслэан тырихыгэу.

Ныбджэгъуныгъэм кыыхэкIыгъэ Iахьылыныгъ

Кавказ лъапкхэм агъэцкIэрэ хабзэхэр аляпсэкIэ куоу тарихым кыщегъэх. Зы быдзыщэ зедешьогъэ сабийхэр зэкъошхэу, зэIахылхэм афэдэу зэрэхуэхэрэр джыри пегъымбарэу Мухьамэд иземан кыраушыхьаты. Лъапк хабзэми, быслымэныгъэми дештэ, диным Iизын кызэритырэ шапхь. Ащ кызэрилорэмкIэ, ным ибыдзыщэ имы-льфыгъэ зылуфэкIэ, а сабыр ежым иехэм ашэу е ашыпхьоу мэхьу. Мы хабзэр агъэцкIэ зыхукIэ, сабым илэситIум нахьыбэ ыныбжынэу щытэп, ащ Iуфэгъэ щэр зы гуаткIоми, екъу. Зы быдзыщэ зедешьогъэ зэш-зэшпхьухэр кьэзэрэщэхэ хьушхтхэп.

ТIэшэу Светлан

Адыгэ хэкум зэфицагъэх

Адыгэхэу Мэхьош Хьайсамрэ Абыдэ Нэфынэрэ чэчэн Мухаджиевхэу Саидрэ Маликэрэ илэс 25-рэ ыпэкIэ Адыгеим нэлуасэ щызэфэхьуагъэх. Зы унагъом ыльапсэ Чэчэн Республикэм кьекIы, адрэм иер — Сирием.

— Адыгэ кьэралыгъо университетым тарихьымкIэ ифакультет 1994-рэ илэсым кьызысэхуым, илу слэгъугъэу, сикIасэ хьугъэ Мыекьуапэ сы-дэкIыжьишхуэгъэп. Мыщ Iоф щысэшIэ, унагъуи щысIагъ, сисабыйхэр мыщ кьыщыхьугъэх. Адыгеим фэсIыгъэ илулэгъуныгъэр сыкьызыщыхьугъэ кьуаджэми нэгъэгъыгъ. Чэчэн Республикэм и Шалинскэ район ит кьуаджэу Мескер-юрт изы урам АдыгэхьаблэкIэ еджагъэх, — кьырегъагъэ игуыцIэ Саид Мухаджиевым.

Ащ ыцIэ дэгъоу Адыгеим щашIэ. МКbTY-м лъапк дипломатиемкIэ игупчэ ар ипаш. Мы чэчэн унагъом ныбджэгъуныгъэ зыдышхыгъэ адыгэ унагъори хэкум кьыщымыхьугъэми, ишуагъэ кьыгъэкIонэу игъо ифагъ. Я 90-рэ илэсхэм якIэух Мэхьош Хьайсамрэ Абыдэ Нэфынэрэ Сирием кьыкыжьи, Мыекьуапэ кьэкIожьыгъагъэх. А зэманым диным зыкьыштэжьишхуэу ыублэгъагъ, мэщитхэр ашышхыгъэх, быслымэныгъэр зэрэзепхьаштыр, ащ ишапхьэхэр цыфхэм зэрагъашIэу аублэгъагъ. Нэфынэ Мыекьопэ мэщытым кIохэрэр диным ишапхьэхэм, арапыбзэм афигъасэщыгъэх.

— Саид Мыекьопэ мэщытым кьакIозэ нэлуасэ тызэфэхьугъагъ. Сшы фэдэу сепльышхыгъ, ныбджэгъу хьалэл кьысфэхьугъагъ. ТиунагъохэмкIэ тызэлъыкIоу щытыгъ. Ишхьэгъусэу Маликэрэ сэрэрэ тхьамэфитIу азфагу илэу сабийхэри кьытфэхьугъагъэх ащыгъум, — ыгу кьэ-кIыжьи Абыдэ Нэфынэ.

Ащ игуыцIэхэм кьапегъэхъо-жьи Малика Мухаджиевам:

— Апэрэ ишэоужьыер кьы-зысфэхьум, Хьайсамрэ Нэфынэрэ тадэжь кьэкIуагъэх кьытфэгъушIонхэу. Ежьхэм япшэишэ цIыкIоу Гучан ащыгъум мазэ хьугъагъэ, Байсунгур тхьамэфитIуагъэ ащ нахьыжьи. Зы быдзыщэ тисабыйхэр едгъэ-ишъонхэу Нэфынэ ыгу кьэкIыгъ. Тэри ащ тигуапэу дедгъэишхыгъ.

Ныбджэгъухэр зэIахьыл хьугъэх

УнэгъуитIум язэныбджэгъуныгъэ агъэпытэным пае ясабийхэр зы быдзыщэ зэдырагъэшхуагъэх. Маликэ Гучан ыгъэ-шхагъ, Нэфынэ — Байсунгур. ТIури гупсэфэу, рэхьатэу щэм зэрешхуагъэхэр ныхэм агу кьэкIыжьи. Мыщ фэдэ хабзэ лъапк зэфэшхьафхэм ахэлъ зы быдзыщэ зэдешхуагъэхэр кьэзэрэгъэгъунэжхэу, зэфэсакъхэу, зын кьымыльфыгъэхэми, зэш-зэшпхьухэм афэдэу мэхьу. Нэфынэ кьызэрилуагъэмкIэ, ежым итэтэжэ ащ фэдэ шыпхьу илагъ араб лъапкым кьыхэкIыгъэу. Ар ядэжь кьызэрэкIошхыгъ.

гъэр, Iэшлу-лушлхэр кьызэрафихьышхыгъэр, итэтэжэ кьыдэгъушхыгъэр зэрэщысышхыгъэр щыгъупшэрэп.

— Чэчэнхэр лъапк пытэхэу, дэгъухэу сэлъытэх. Цыфым хэлъ ишэныр быдзыщэм кьыдэкIо, ащ фэдэ ишэн дэгъухэр сипшэишэ хэлъы хьунэу сыфэягъ ыкIи чэчэн шы илэмэ дэгъоу слъытагъэ, — игуышхысэ кьызэрэушхыгъэм иушхьагъухэр кьелуатэх Нэфынэ.

Адыгэ унагъом нахь пэблагъэ фэ-зышхышхыгъэ хабзэр ягуапэу чэчэн унагъоми ыгъэцкIагъ.

— Кавказ лъапкхэм зэфэдэныгъэу бэ тхэлъыр. Нахьыжхэр тэгъаишхы, нахьыкIэхэм тафэсакъы, хьакIэхэр етэгъэблагъэх, тиланэхэр нэхъоу афызэлутэхых. ТигуышхысакIэ зэтефэ. Сэ мары илэс 35-рэ хьугъэу Адыгеим сыщэпсэхуш, мыр «сиятIонэрэ ун, сиятIонэрэ хэку» слоныр сикIасэп. Мыр сиун. Джары зэрэ-слъытэрэр, джары фыщытыкIэу сыкьызыкIуагъэм кьыщыублагъэу республикэм фэсIышхыгъэр, — кьыхегъэицы Саид ишхышхыгъэ Адыгеим кьытегуыцIэ хьумэ.

Насып гъогум илэгъохэщ

Мэхьош Хьайсамрэ Абыдэ Нэфынэрэ 2000-рэ илэсым Сирием агъэзэжьишхыгъэу ыкIи чэчэн унагъом дашыгъэ

зэпхыныгъэхэр зэпычыгъагъэх. Зэш-зэшпхьу зэфэхьуагъэх Мэхьош Гучанрэ Мухаджиев Байсунгуррэ ащыгъум илэ-си аныбжьишхыгъэп. Къау-ожьи, джыри зэ насып гъогум адыгэ унагъор чыгужьи кьыщэжьишхыгъ. Шам кьыщытэджыгъэ зэ-пэуцужьи ашхьэ кьыхахи, Адыгеим Мэхьошхэр кьэкIожьишхыгъэх, Пэнэхэс кьыдэуцогъэ адыгэ хьаблэм унэ щашыгъ. Абыдэ Нэфынэ апэрэ мафэм щегъэжьи-гъэу чанэу зыкьыгъэлэгъуагъ, даплэ кьызылэуишхы, ежь фэдэу заом зышхьэ кьыхэзышхыгъэ бзыльфыгъэхэр, ныхэр зэфышхы, ахьщэ кьаригъэгъэхьагъ. Непэ Яблоновскэ мэщытым арапыбзэмкIэ кIэлэгъаджэу Iоф щешIэ. Нэфынэ пшэ-шхышхы зы кIалэрэ ил, ахэри чаных, зэкIэми хэкум гъэсэныгъэ щызэрагъэгъо-тыгъ, урысыбзэр дэгъоу зэрагъэшIагъ, Iоф ашIэ. Ипшэашхэу Мэхьош Iушэабэ игугъу тигъэзет нэкIубгъохэм кьащы-шхыгъагъ. Ащ тырихыгъэ фильмэу «Кьыт-кIэныгъэм икьутаф» зыфилорэм гумани-тар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым 2020-рэ илэсым зэхищэгъэ-гъэ зэнэкъокъум апэрэ чыплэр кьыщы-дихыгъагъ. Непэ сурэттэхэу Iоф ешIэ. Гучани мэлэжьэ, зэдэкIагъоу Яблоно-вскэм дэт компанием Iут. Мы щысэхэм кьагъэлэгъо — унагъор дахэу, екIоу Урысыем ихабзи, игъаши хэуцугъ.

Яныбджэгъу-яблагъэхэр кьызэрэкIо-жьишхыгъэхэр Мухаджиевхэм зызэххым, дунэе хьытыумкIэ кьагъотыгъэх. Телефон зэпхыныгъэр апэ зэдагъэпсыгъ, зэфыте-охэмэ, кьэбархэр зэфалутэу илэс за-улэрэ кьахыгъ. Зэ Мыекьуапэ Саидрэ Нэфынэрэ щызэрэлэгъуагъэх. Ау яуна-гъохэр зэлукIэнэу хьугъагъэп. Шхьадж илоф Iахь ыуж итызэ, гъашлэр мачъэ. Ау пшхьэ кьыпфэмылэту, Iоф мыухыжьи уиэмэ, ныбджэгъуныгъэм, зэфышхыгъэ дахэм уахтэ кьафыхэбгъэкIын зэрэфэ-ер лъэныкьуитIуми дэгъоу ашIэ. Зы-зэлэкIэхэм, IэшлугъакIэу агу зыгъэфэба-гъэм а зэхашлэр нахь ыгъэпытагъ.

Илэс 24-рэ зэжэгъэхэ зэлукIэгъу

Саидрэ Маликэрэ дунаир афэмыхьу-жьэу яныбджэгъухэм апэгъокIыгъэх. Абыдэ Нэфынэ ипшэашхэу Гучанрэ икIалэу Бэрсбай, инысэу Динэрэ игъусэу Мухаджиевхэм адэжь кьэблэгъагъэх. Илэс 24-рэ аныбж хьугъэу апэу зэрэ-лэгъуагъэ зы быдзыщэ зэдешьогъэхэ Байсунгуррэ Гучанрэ. Язэхашлэ кьэкIуа-гъэу, адыгэ пшэашхэмрэ чэчэн кIалэмрэ апэрэу зэлукIагъэх.

— Сэ сызэицIыкIум кьысфалуга-тэишхыгъэ адыгэ шыпхьу зэрэ-сишхы, лъэшэу сыфэягъ слэгъу-нэу. Мары джы тызэлукIагъ, си-гуап Гучан зэрэслэгъуагъэр, — кьыхегъэицы Байсунгур.

— Сэри сизэишхыгъэ тикъэбар. Зыи сизэ сянэ кьыльфыгъэу, джыри зы сизэ хьугъэ. Ар насы-пыгъ, — ыи игуыцIэ кьыхегъэ-хъоужьы Гучан.

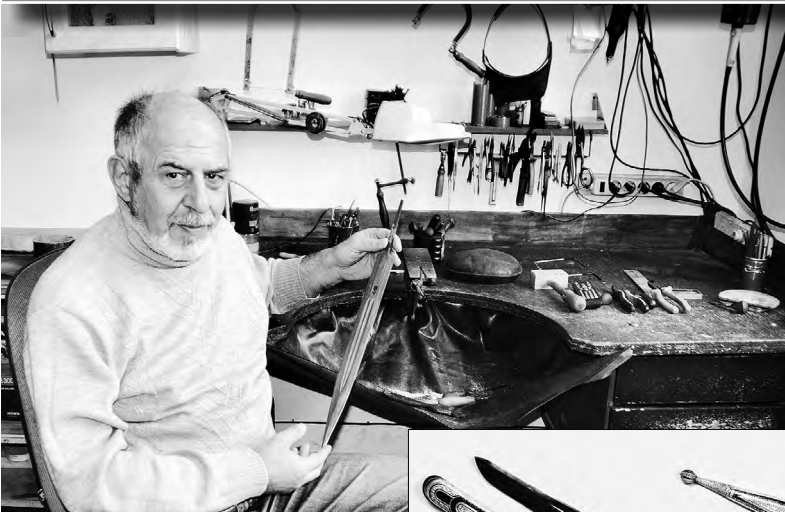
Илэс 24-рэ гъэшIэ гъогум кьыхэхьу-хьагъэр бэ. Мэхьошхэми Мухаджиевхэ-ми ябынхэр мэшэлахьэу бэгъуагъэх. Нэфынэ лъфыгыплI ил, ныси кьыфа—щагъ, нанэ хьугъэ. Саидрэ Маликэрэ нэгъыритф ялэр. Унагъохэр икIэрыкIэу нэлуасэ зэфэхьуагъэх, зэфалотэнэу икьун кьэбар алэкIэлъ, арышъ, джыри зэл зэрэзэлукIэщхэр. ГухэлъыкIэу джырэкIэ ашыгъэр — чэчэн унагъор джы Пэнэхэс еблэгъэщ.

ТIЭШЬУ Светлан.

Иппэласэм иппып

Льым хэль сэнэхьатыр

Гьогунэкьо Мурат 1969-рэ ильэсым кьалэу Мыекьуапэ кышыхуьгь. 1991-рэ ильэсым кышыублагьэу 1996-м нэс сурэтыш-реставратор сэнэхьатым Суздаль дэт художественнэ училищым шыфеджагь. Ар Урысыем исурэтышхэм я Союз хэт, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ сурэтыш. Тыжын-дышэ лэшагьэхэр зишырэр ильэс 28-рэ хуьгь. Андырхьое Хьусен ыцлэкэ агэнэфэгьэ шлуьафтыным илауреат. Урысые, шьольыр кьэгьэлэгьонхэм ахэлажэ.

— Ювелир-лэшшыр непэрэ мафэмкьэ макьэу узьлукьэрэ сэнэхьатхэм ащыш, сыдэу-щтэу ащ зыфэбгьэзэнэу хуьгьа?

— Энэгуягьо ар льым хэлькьэ. Сятэу Гьогунэкьо Мухьарбий Адыгеим инароднэ сурэтыш, сянэу Хьарет АР-м культурэмкьэ изаслуженнэ лофьшл,

Адыгеим и Лъэпкь музей ильэсыбэрэ шылэжьагь. Сыцыкьлэу художественнэ еджапэм сыклоу езгьэжьагь, ау сэнэхьатэу кыхэсхыгьэр училищым шызэгьэжьотыгь. Арэу щытми, творчествэм сыгукьлэ лъэшэу сызэрэфэщагьэм кыхэкьлэу дзэ кьулыкьум ыуж сурэтыш-реставратор сэнэхьатыр зызгьэжьотыгь.

— Кьэмакьлэхэм, шхончы-

кьлэхэм ягьэхьазырын сыдэу-щтэу укьыфэклауагьа? Лъэпкь тхыпхьэхэр огьэфедэха?

— Училищым тыщеджэ зэхьум тарихь ыкьли культурнэ кьлэным тыфэсакьыным, тыналэ тедгьэтыным тыфагьасэщтыгьэ. Ижырэ лэпэлэсэхэм агьэфедэщтыгьэ художественнэ амалхэр тлэ кьидгьэхьанхэм пылгыгьэх. Еджэныр кьызысэху нэуж Адыгеим и Лъэпкь музей лоф шысшэу сыублагь. Унагьом шагьэфедэрэ пкьыгьохэм, тятэжэ плэшэхэм ялэгьэ лашэхэм яшынкьлэ ыкьли ягьэпсынкьлэ нэшэнэ гьэнэфагьэу шылэхэм нэлуасэ зафэсшын амал дэгьу згьотыгьагь Лъэпкь музейм лоф шысшэу зэхьум. Ащ даклоу творчэскэ лофшлэнми сыпылгыгь. Лъэпкь лашэр адыгэхэм ялэшагьэу зэрэщытым пэе закьоп сэ сыгукьлэ зыкьыспэблагьэр. Сыд фэдэрэ лъэхьани нэмыкь лъэпкьхэм уасэ ащ фашыщтыгь ыкьли ящысэтэхыплэу шытыгь.

— Адыгэ кьэмакьлэхэм анэ-

мыкьлэу нэмыкь пкьыгьохэри огьэхьазырха?

— Кьыхэзгьэщмэ шлоиуьгь, тырку, иран, араб кьэмакьлэхэм, шхончыкьлэхэм ягьэхьазырынкьлэ лъэпкь тхыпхьэхэр сэгьэфедэх. Грузинхэм, осетинхэм якьамэхэм нэмыкь тхыпхьэхэр атесэлхьэ. Кьэгагьэ сэшлы шлошлызэ, тлы бжакьо слэкьэхуьхэ. Сэшхомрэ кьамэмрэ яшын анахьэу сыпыл. Кьэмакьлэхэм ягьэхьазырынкьлэ лофшлэгьабэ сил.

— Сыда анахь кьинэу уилофшлэн хэльыр?

— Лофыр ебгьэжьэныр ары, эскизхэр ыкьли макетхэр бгьэхьазырынхэр. Зэкьлэми анахьэу узэгьугьун, уилэпэлэсэныгьэ зэпхьылэн фаер тхыпхьэхэм япхыгьэ чыплэхэр ары. Шэпхэ гьэнэфагьэу шылэхэм уатемыкьлэу бгьэцэкьлэн фэе чэзыухэр а лофшлэным кьыделгытэх. Етланэ а хьазыр хуьгьэ пкьыгьо цыкьлэхэр зэбгьэклаужьынхэри лоф псынклэп, ар кьэмакьлэхэм иплхьаныр, кьипхыныр лэрыфэгьунри кьыделгытэн фае.

— Сыд фэдэ гухэлхьа уапэ-кьлэ уилэхэр?

— Проектыкьлэхэм лоф адэсшлэщт. Джырэ уахьтэм нэмыкь екьлопакьлэхэм салгьэху. Лофшлэныр нахь гьэшлэгьон кьэзышырэр, уигухэлэ зэшлоохыфэ нэс кьлэ горэм зыфэбгьэсэн амал уилэ зэрэхьурэр ары.

ЛЪЭПШЫКЬО
Фатим.

Хьакьлэш гьэшлэгьон

АР-м иобщественнэ зэхыхьэу Адыгэ Хасэм иныбжыкьлэ кьутамэ игукьэкьыкьлэ Адыгеим и Лъэпкь музей хьакьлэш гьэшлэгьон шыкьлауагь. АР-м изаслуженнэ артистэу Быщтэкьо Азэмадрэ ныбжыкьлэхэмрэ зэфыщагьэх, нахь благьэ зэфышлыгьэх, итворчествэ, лъэпкь культурэм ыкьли шэн-хабзэхэм атегушылагьэх, оред кьауагь, кьэшьяуагьэх.

Зэлуькьлэгьум ныбжыкьлэ шлуьлае кьыуьгоиуьгь. Ахэр кьлэеджакьлох, студентых, лофьшлэ ныбжыкьлэх, ау пстэуми зэфэдэу Быщтэкьо Азэмадрэ итворчествэ агьу рехьы. Гушылэм пае, ахэм ащыш Хьопсэрыкьо Марьям. Москва, МГИМО-м щеджэ, АР-м и Лыкьло гьэлорышлэплэу Урысые Федерацием и Президент дэжэ шылэм Адыгеим истудентхэм язэхыхьэу шызэхашагьэм хэт.

— Еджэнымкьлэ зыгьэлэсфьгьом сыщылау тефагьэти, сигуапэу хьакьлэщым сыкьэклауагь. Быщтэкьо Азэмадрэ нахь благьэу нэлуасэ зыфэсшлы шлоиуьгьагь. Итворчествэ сыгу рехьы, сылэплэ. Ащ нэмыкьлэу, ныбжыкьлэ

кьутамэм илофшлэн сыхэлэжьэныр, лэпылэгьу сафэхьуныр симурадыгь. Тэри, Адыгеим истудентхэу Москва дэсхэм язэхыхьэ хэтхэм, мыщ фэдэ зэлуькьлэгьухэр зэхэтэщэх. Лъэныкьо зэфэшхьафхэм ащылэжьэрэ тичьогогьухэм ныбжыкьлэхэр алутэгьакьлэх, культурэм, шэн-хабзэхэм, бзэм ялофьгьохэр кьэтэлэтых. Ильэс хуьгьэу лоф тэшлэ, ныбжыкьлэ 60-м нахьыбэ тыугьоин тэпэыкьы. Тимурадыр тилофшлэн хэдгьэхьоньыр ары. Адыгеим и Адыгэ Хасэ иныбжыкьлэ кьутами лофшлэн гьэшлэгьон кьыпышыльэу сэлгытэ, — кьыддэгощагь пшьэшэ ныбжыкьлэр.

Оред кьэлоным кьызэрэфэклауагьэр, мурадхэр ыкьли нэмыкь

упчлэбэхэр ныбжыкьлэхэм хьакьлэм фагьэзагьэх. Ежэ Быщтэкьо Азэмадри ныбжыкьлэхэм ащыш зышыгьэу джэуапхэр игуапэу кьаритыжыгь. Инепэрэ творчествэ адыгэ нэшанэхэм яхэгьэцэн анахьэу ыналэ зэрэтыригьэтырэр кьыхыгьэщыгь.

— Лъэпкьым дахэу, дэгьоу илэу нахьыжьэхэм кьытфагьэнагьэр дгьэлэплэн, кьэтэлэтыжыкьлэ нахь гьэзагьэ хуьгьэ. Тэ тизакьоп, нэмыкь лъэпкьхэми тикультурэ ибаигьэ, итарихь ядгьэлэпгьун фае. Ащ пае лоф сэшлэ, — ныбжыкьлэхэм адэгощагь Быщтэкьо Азэмадрэ.

Мыщ фэдэ хьакьлэш Адыгэ Хасэм иныбжыкьлэ кьутамэ ятлонэрэу зэхэцэ. Хэбзэ лъапсэ

илэу ащ лоф зышлэрэр мэзитлу хуьгьэ. 2023-рэ ильэсым итыгьэгьээ мазэ Адыгэ Хасэм и Советэу рекьлокьыгьэм а унашьор щаштагь. Ар зигукьэкьыр общественнэ зэхыхьэм итхьаматэу Лымыщэкьо Рэмэзан. Непэрэ мафэм ехьулэу ныбжыкьлэ 23-рэ ныбжыкьлэ кьутамэм хэт. Ау ар кьлэху пчьагьэп. Шлоиуьгьоньгьэ зилэхэр зэкьлэ хэхьанхэу рагьэблагьэх.

— Блэкьыгьэ ильэсым игьэтхэпэ мазэ тызэлуькьлэ, тигухэлхэм татэгьушылагь. Ащ ыуж ильэсныкьо фэдиз тешлагьэу ныбжыкьлэ кьутамэр шылэ хуьгьэ. Адыгэ Хасэм официалнэу джы тыхэт. Тилоф етэгьэжэ кьодь, ары нахь мышлэми, тыздэлэжьэщт лъэныкьохэр

дгьэнэфагьэх. Ахэмэ ащыш мыщ фэдэ хьакьлэшхэр зэхэцэгьэнхэр, сыда плэмэ пасэм ныбжыкьлэхэм зызцагьасэщтыгьэр хьакьлэшыр ары. Арышэ, ныбжыкьлэхэр нахьыжьэхэм нахьыбэрэ алудгьэ-кьлэнхэу тыфай, — кьылоутагь Адыгэ Хасэм иныбжыкьлэ кьутамэ ипашэу Уджыхьу Айтэч.

Ежэ Айтэч непэ еджэ, АКЪУ-м адыгэ филологьимрэ культурэмрэ-рэкьлэ ифакультет члэс. Кьызырилуагьэмкьлэ, адыгэ шэн-хабзэхэр зэрылэ унагьом кьыхьухагь, ахэм ежыри арыгьозэным фаплугь. Непэрэ шылэныгьэм ахэр дэгьоу хэуцохэу елытэ. Ныбжыкьлэхэм а лъэныкьомкьлэ зыкьагьэзэным пае лофшлэныр нахь гьэшлэгьонэу зэхэцэгьэн фаеу епллы.

— Уащлогьэшлэгьоньыр непэ кьыны. Ныбжыкьлэхэр нахьыбэрэмкьлэ телефонхэм «ахэсых». Ащ кьыхэпщынхэр лэшлэхэп. Ары нахь мышлэми, агьу, янэплэуьгьу зыфэзыщэщт горэхэр кьыхэбгьэщынхэ фае. Мыщ фэдэ хьакьлэшхэу цыф цлэрылохэр кьызэдгьэблагьэхэрэр ахэм ащыщэу сэлгытэ. Мэзитлоу лоф зытлэ-рэмкьлэ мыр ятлонэрэ зэлуькьлэгьу. Апэрэм Адыгеим итеатральнэ зэхыхьэ ипашэу Ацумыжэ Рус-там кьедгьэблагьагь. Джы мары Быщтэкьо Азэмадрэ, — кьыхегьэщы Уджыхьу Айтэч.

Ау ар мурад благьэхэр ары. Чыжьэр — кьош республикэхэм ыкьли лэкьыбым шылэжьэрэ Адыгэ Хасэхэм яныбжыкьлэ кьутамэхэм зэлхыныгьэхэр адагьэлэпсынхэр ыкьли зэдэлэжьэнхэр ары. Айтэч кьызырилуагьэмкьлэ, зэхэщэщт лофтхьабзэхэм адаклоу, мазэм зэ мыщ фэдэ хьакьлэш гьэшлэгьонхэр зэхэщэщтых.

АНЦОКЬО Ирин.

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икъралыгъо программэу «2023-рэ илэсым ыкIи 2024-рэ, 2025-рэ илэсхэм ячэзыу пIалъэ цIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлытэгъэ Iофтхьэбзэ шъхьалэхэм ягъэцэкIэнкIэ планым зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2019-рэ илэсым мэкъуогъум и 21-м ышлыгъэ унашъоу N 146-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъралыгъо программэхэм якъыхэхын, ягъэцэкIэн, ахэм шуагъэу къатырэм уасэ фэшлыгъэным япхыгъэ унашъохэр зэраштарэ шIыкIэм ехылапгъ» зыфиIорэм диштэу унашъоу сэшIы:

1. Адыгэ Республикэм икъралыгъо программэу «2023-рэ илэсым ыкIи 2024-рэ, 2025-рэ илэсхэм ячэзыу пIалъэ цIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлытэгъэ Iофтхьэбзэ шъхьалэхэм ягъэцэкIэнкIэ планэу Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2022-рэ илэсым шылэ мазэм и 31-м ышлы-

гъэ унашъоу N 19-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъралыгъо программэу «2023-рэ илэсым ыкIи 2024-рэ, 2025-рэ илэсхэм ячэзыу пIалъэ цIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлытэгъэ Iофтхьэбзэ шъхьалэхэм ягъэцэкIэнкIэ планым ехылапгъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэм зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, мы унашъом игуадзэ диштэу ар къэтыгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ сайтэу телекоммуникационнэ хъытуым шырилэм ыкIи Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайт ригъэхьанхэу;

— кыхауыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс кыдэклIрэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр» зыфиIорэм алэкигъэхьанэу.

3. Правэм ылыэныкIэ зэфыщытыкIэхэу 2023-рэ илэсым тыгъэгъазэм и 27-м щегъэжьагъэу азыфагу илэ хъугъэхэм мы унашъор алэзэсы.

4. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лысфынэу спшъэ исэлъхьажы.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

къ. Мыекъуапэ,
шылэ мазэм и 17, 2024-рэ илэс
N 8

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет и субсидиэхэу 2024-рэ илэсым автоном мысатыу организациеу «Граждан обществэм зегъэушъомбгъугъэнымкIэ грантхэм яоператор» зыфиIорэм кыфыхагъэкIыштхэм ябагъэ зэрагъэнэфэрэ ШыкIэр ухэсыгъэным ехылапгъ

Урысые Федерацием и Бюджет кодекс ия 78.1-рэ статья ия 1-рэ пункт, Урысые Федерацием и Правительствэ 2023-рэ илэсым чъэпыогъум и 25-м ышлыгъэ унашъоу N 1782-р зытетэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм ябюджетхэм, чIыплэ бюджетхэм я субсидиэхэр, грантхэр юридическэ лицэхэм, унэе предпринимательхэм, товархэр кыдэзыгъэкIырэ, ИофшIэнхэр, фэло-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ физическэ лицэхэм зэраратырэ, зигугъу къэтшыгъэ субсидиэхэмрэ грантхэмрэ зыIукIэштхэр кызыэрэхыхырэ шIыкIэр зыщыгъэнэфэгъэ шэпхъэ правовой актхэмкIэ, муниципальнэ правовой актхэмкIэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехылапгъ» зыфиIорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу «2024-рэ илэсымкIэ, 2025 – 2026-рэ илэсхэм ячэзыу пIалъэкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехылапгъ» зыфиIорэм адиштэу, граждан обществэм игъэпытэн хэлэжьэрэ мысатыу мыправительственнэ организациехэм Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхьагъэу унашъоу сэшIы:

1. Ухэсыгъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм икъралыгъо программэу «2024-рэ илэсым цIыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлытэгъэ Iофтхьэбзэхэу общественнэ мэхьанэ зилэхэр, «Граждан обществэм изегъэушъомбгъун хэлэжьэрэ мысатыу мыпромышленнэ организациехэм Iэпылэгъу афэхьугъэныр» зыфиIорэр гъэцэкIэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет и субсидиэхэу 2024-рэ илэсым автоном мысатыу организациеу «Граждан обществэм зегъэушъомбгъугъэнымкIэ грантхэм яоператор» зыфиIорэм кыфыхагъэкIыштхэм ябагъэ зэрагъэнэфэрэ шIыкIэр мы унашъом игуадзэу N 1-м диштэу;

2) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет и субсидиэхэу 2024-рэ илэсым автоном мысатыу организациеу «Граждан обществэм зегъэушъомбгъугъэнымкIэ грантхэм яоператор» зыфиIорэм кыфыхагъэкIыштхэм ябагъэ зэрагъэнэфэрэ шIыкIэр мы унашъом игуадзэу N 2-м диштэу.

2. Къэбар-правовой отделым:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ сайтэу телекоммуникационнэ хъытуым шырилэм ыкIи Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайт ригъэхьанхэу;

2) кыхауыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс кыдэклIрэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъогъэхэр» зыфиIорэм алэкигъэхьанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм министрэм игуадзэу Р.А. Даурым гъунэ лыфынэу.

4. Официальнэу кызыхауырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу МЫРЗЭ Джанбэч

къ. Мыекъуапэ,
шылэ мазэм и 19, 2024-рэ илэс
N 12

Адыгэ Республикэм мылькыу зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Къралыгъо мылькыу щыщхэу зыми емыпхыгъэхэу (мыш кыхиубытэхэрэп хъызмэт зехьаным, гъэIорышIэным, нэмыкIхэм япхыгъэу щытхэр) пIэлъэ кIыхьэм тельтагъэу агъэфедэнхэу предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ къахиубытэхэрэм е организациехэм бэджэндэу аратыхэрэм, е унэе предпринимательхэу щымыт цыфхэу «налог на профессиональный доход» зыфиIорэм тетэу зилофшIэн зэхэзыщэхэрэм аратыхэрэм яспискэу Адыгэ Республикэм мылькыу зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъоу N 417-р зытетэу 2023-рэ илэсым мэкъуогъум и 30-м кыдэкIыгъэмкIэ аухэсыгъэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм ехылапгъ

Федеральнэ законэу N 209-р зытетэу «Урысые Федерацием предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ зыщыгъэушъомбгъугъэным ехылапгъ» зыфиIоу 2007-рэ илэсым бэдзэогъум и 24-м кыдэкIыгъэм ия 18-рэ статья ия 4-рэ Iахь, Адыгэ Республикэм и Законэу N 258-р зытетэу «Адыгэ Республикэм предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ зыщыгъэушъомбгъугъэным ехылапгъ» зыфиIоу 2009-рэ илэсым мэлъыфэгъум и 30-м кыдэкIыгъэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 215-р зытетэу «Къралыгъо мылькыу щыщхэу зыми емыпхыгъэхэу (мыш кыхиубытэхэрэп хъызмэт зехьаным, гъэIорышIэным, нэмыкIхэм япхыгъэу щытхэр) пIэлъэ кIыхьэм тельтагъэу агъэфедэнхэу яхылапгъ» зыфиIоу 2018-рэ илэсым чъэпыогъум и 11-м кыдэкIыгъэм атегъэпсыхьагъэу унашъоу сэшIы:

1. Къралыгъо мылькыу щыщхэу зыми емыпхыгъэхэу (мыш кыхиубытэхэрэп хъызмэт зехьаным, гъэIорышIэным, нэмыкIхэм япхыгъэу щытхэр) пIэлъэ кIыхьэм тельтагъэу агъэфедэнхэу предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ къахиубытэхэрэм е организациехэм бэджэндэу аратыхэрэм, е унэе предпринимательхэу щымыт цыфхэу «налог на профессиональный доход» зыфиIорэм тетэу зилофшIэн зэхэзыщэхэрэм аратыхэрэм яспискэу Адыгэ Республикэм мылькыу зэфыщытыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъоу N 417-р зытетэу 2023-рэ илэсым мэкъуогъум и 30-м кыдэкIыгъэм игуадзэу ия 80 – 85-рэ сатырхэм адиштэу шыгъэнэу.

2. Къралыгъо мылькыу игъэIорышIэн фэгъэзэгъэ отделым:

1) Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм я Интернет-сайт (<http://www.adygheya.ru>) мы унашъор кыригъэхьанэу;

2) мы унашъом икопие, джащ фэдэу кызырэхьагъэхэр Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации федеральнэ регистрэм хагъэхьанхэм, правовой лъэныкъомкIэ уплъэкIугъэнхэм, Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ икыулыкъухэм яунашъохэр тхыгъэнхэм апае Iэкигъэхьанхэу.

3. Мы унашъом игъэцэкIэн зэрэклорэм лыплъэнэу мылькыу зэфыщытыкIэхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Комитет итхьаматэ игуадзэу Т.В. Непочатовар фэгъэзэгъэнэу.

4. Официальнэу кызыхауырэ мафэм щыублагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Комитетым итхьаматэу И.П. БОЧАРНИКОВА

къ. Мыекъуапэ,
шылэ мазэм и 25-рэ, 2024-рэ илэс
N 22

Журналэу «Литературнэ Адыгеим» игъогу

Адыгеим ижурнал зэфэшъафхэм лъапсэр задзыгъэр икыгъэ лэшлэгъум ия 20-рэ ильэсхэр ары. Мы уахътэм Москва ыкй Краснодар журналышэо сборникхэр адыгабзэкй къащытырадзэщтыгъэх: «Адыгэ лэдэбыат угъоигъ», «Псаль», «Адыгэ шъафит». Ахэм аужылоу, Адыгэ автоном хэкур зызэхашагъэр ильэсиц зэрэхурэм ипэгъоклэу, РКП(б)-м и Адыгэ къэлэ бюро иапэрэ бюллетенэу «Советская Адыгея» ылоу 1925-рэ ильэсым Краснодар къыщыдагъэкыгъагъ.

1934 – 1941-рэ ильэсхэм зэкй-лъыклоу литературнэ-художественнэ сборникэу «Тихахъо» («Наш рост») къыдэкыгъ. 1939-рэ ильэсым Мыекъяупэ а цлэр зилэ журналыр урысыбзэкй къыщыдэкы хъугъагъ. Къыдэгъэклэхэр нэгъыри 3 хъуштыгъэх – тхэкло-усаклохэу А. В. Пономаревыр, В. В. Дубиныр, И. Н. Спеловыр. Тиражыр мини 5-м лъыклахъ-щтыгъ. Журналэу «Наш рост» зыфилорэм урыс ыкй адыгэ тхэ-клохэм япроизведенихэр къы-дахъэщтыгъэх. Ащ изы лахъ ли-тературнэ критикэм фэгъэхъыгъагъ. Заом ильэхъан сборникым икы-дэклэын зэпыугъ ыкй 1946-рэ ильэсым мы лфыр зэтырагъэу-цожыгъ, ау джы ар советскэ тхэклохэм я Союз иадыгэ къутамэ иягъ, литературнэ-художественнэ альманахэу «Дружба». Ары лъапсэ фэхъугъэр журналыклэу «Литературная Адыгея»-м. «Дружбэм» иредакционнэ коллегие хэтыгъэх А. В. Пономаревыр, (пшэдэкыжъ зилэ редакторыгъ), М. Быштэкъор, И. Максимовыр. Альманахым иятлонэрэ чэзыу 1948-рэ ильэсым къыдэкыгъ, ар зыпшэ ифагъэр общественнэ-политическэ лфышлэ-шхоу, усаклоу Теуцожъ Цыгъо ыкыоу Теуцожъ Нухъ ары. «Дружбэм» литературнэ тхыгъэхэр, рецензиэхэр къыдахъэщтыгъэх. Ащ лъэшэу ишуагъэ къэлауагъ амышлэщтыгъэ прозаикхэм ыкй

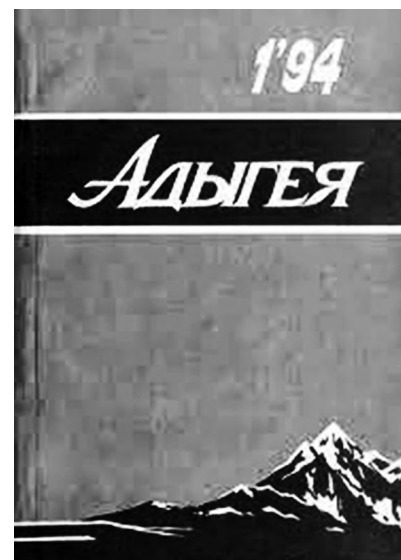
усаклохэм ацлэхэр къыхэгъэщыгъэн-хэмкй ыкй зэлыгъэшлэгъэнхэм-кй. Альманахэу «Дружбэр» 1946-м къыщыблагъэу 1963-рэ ильэсым нэс зэкйэмкй къыдэкыгъо 13-у къытырадзагъ. 1964-рэ ильэсым Адыгэ тхылъ тедзаплэр Краснодар тхылъ тедзаплэм и Адыгэ отделение зашым, урыс редакцияр алахъжыи, альманахэу «Дружбэм» икыдэгъэкыныи зэпыугъ. Ау, щэч хэлъэп, «Дружбэм» лъэшэу ишлэгъэшхо къэкылауагъ обществэм игушъхъэбайныгъэ зыкылэтыным-кй, чыплэ тхэклохэм лф зыда-шлэгъэу зыкъагъэнэфэнымкй, джаш фэдэу зэчый зыхэлъ тхэкло-ныбжыкйэхэм, тхылъеджэхэм и ар къаэфедэдагъ.

Демократическэ зэхъоклыныгъа-клэхэм зэфэдэкй хэгъэгум 1990-рэ ильэсхэм япэублэм зыкы-щалэтыгъ, ащ яшуагъэкй Адыге-им ихэутыгъэ къыдэкыгъохэм и — журналхэм зыкъаушыхъатын амалыр агъотыгъ. Уахътэр хыльэ хъазырыгъэм, республикэм ипо-литикэ-экономикэ лфыгъохэмкй гъэзагъэу тхылъеджэхэм ли-тературнэ-художественнэ журналым шъыпкъэныгъэу фырялэр, гушылэр зэрылэплэр, зэрящыклагъэр къа-лауагъ.

Тхэклохэм я Союз ыкй обще-ственностым литературнэ журна-лыр цыфхэм зэряфэныкыуагъэр, мэхъанэшхо ащ хэткй зэрилэр клагъэтхыгъ, республикэм ипаци

ашклэ къадыригъэштагъ. Цыф-лъэпкъ зэфэшъафыбэр зыщы-зэдэпсэрэ Адыгеим, урысыбзэкй тхэхэрэм ягупшысэ зыкызылуи-хынымкй ыкй лъэпкъ литературэм хахъо фэшлыгъэнымкй осэшлу зэрилэр къагурылауагъ.

Адыгэ Республикэм и Прави-тельство шылэ мазэм и 10-м, 1994-рэ ильэсым унашэо ыштагъ урысыбзэкй къыдэкыштыгъэ жур-налыр къыхэутыгъэным пьдзэжы-гъэнэу. Зэкй тхылъеджэхэм яшл-игоныгъэхэр къыдхэлъытагъэу, журналым шылэныгъэ-лъэныкыуа-бэр къызэдиубытэу щытын зэрэ-фаер къыдалыти, «литератур-нэ-художественнэ ыкй общест-веннэ-политическэ» еджагъэх. Адыгеим итхэклохэм я Союз ыкй общественностым яшлгоныгъэ-клэ журналым цлэу «Адыгея» фашыгъ. Ащ ипэцагъ АР-м иза-служеннэ журналистэу, ильэсы-бэрэ гъэзетэу «Советскэ Адыге-им» иобозревателыгъэу Иван Жадько. Ильэси 10-рэ ар журна-лым иредактор шъхъэлагъ. 1997 — 2002-рэ ильэсхэм журналым пшэдэкыжъ зыхырэ секретарэу илагъ литературоведэу, филологии шлэныгъэхэмкй кандидатэу Лъэ-цлэрышэ Хъалидэ. 2005-рэ ильэ-сым къыщэгъэжыагъэу журналым иредакция ипашэр Адыгеим, Къэ-бэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе—Църджэсым янароднэ тхэклоу Мэщбэшлэ Исхъакъ.

Ильэсым плэ къыдэкырэ ли-тературнэ-художественнэ ыкй общественнэ-политическэ журна-лым иапэрэ номер лоныгъом и 29-м, 1994-рэ ильэсым къыхау-тыгъ. Тиражыр — экземпляр 1000 хъуштыгъэ.

1995-рэ ильэсым журналым ыцлэ «Литературная Адыгея» алуи зэблахъугъ. Ильэсым ильэсыр къыкйлыкылауагъ, журналым хэл-шыкылауагъ идэгъугъэ хэхъуагъ, пкы ыкй шуашэ ыгыотыгъ. Тарихъ шлэгъыр, лъэпкъ зэфыщытыкылэхэр, цыфыгъэ шапхэхэр, лъэпкъ шэн-хабзэхэр, бзэ икыу къабзэкй журналым къырилотыкы хъугъэ. Уахътэм ижыкыащэ зэхъуыгъа-шлэу ар гъэлсыгъэ, жабзэм икыэ-бзэгъэ-лъэшыгъэ мэхъанэ щырил.

Журналым тиреспубликэ цыф-лъэпкъ шъафыбэу щызэдэпсэ-ухэрэм ягупшысэ урысыбзэкй къыщыралотыкылы альэкы, шылэ-ныгъэм къыгъэуцурэ упчлэхэм джэуап къареты, республикэм илитературнэ щылаклэ зыфэдэр къегъэлауагъ. Журналыр къызы-дэкырэу мыгъэ ильэс 30 мэхъу. Адыгеим щыпсэрэ цыфхэр нахъ зэпэблагъэ шыгъэнхэр, якул-турэхэмкй зэрэгъэшлэгъэнхэр, цыфыгъэ шэн-хабзэхэр ухъумэ-гъэнхэр журналым пшэрыл зыфэшлыжыкы ыкй гупшысэр пхырищэу мэлэжъэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэхъышагъэр ыкй къыдзэ-гъэкырэ:
АР-м лъэпкъ лфхэм-кй, лэкыб къэралхэм ащыпсэрэ тилъэпкъэ-гъухэм адырлэу зэпхы-ныгъэхэмкй ыкй къэбар жъугъэм иамалхэмкй и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъяупэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакцияр зыдэщылэр:
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакциям авторхэм къаихырэу А4-клэ заджэхэрэ тхыпэхэу зипчъагъэкй 5-м емыхъухэрэ ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахъ цыкылунау щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакциям зэкйгъэкйложыкы.
E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын лфхэмкй, телерадиокъэтын-хэмкй ыкй зэлы-лэсыкй амалхэмкй и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэу гъэоры-шлэп, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхауырэу
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкйэмкй пчъагъэр
4168
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 145

Хэутыным узшыкытхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыкытхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
Мэщлэкы С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшэдэккыжъ зыхырэ секретарыр
Жакъмыкы А. З.

Киберспорт зэнэкъокъу

Мыекъяупэ къэралыгъо технологическэ университетым апэрэу кибер-спорт зэнэкъокъоу «Dota-2» зыфилорэр щыкылауагъ.

Онлайн шыкытэм тетэу апэрэ ешлэгъухэр рагъэкыкыгъэх, ау финалыр шэмбэт мафэм офлайн шыкытэм тетэу зэхашагъ. Джэгъу-

ным хэлажырэмэ афэгумэкы-хэрэр зэнэкъокъум лъыплъэнхэу амал ялагъ, ащ пае цифрэ экра-нышхо агъэуцугъагъ, ар универ-

ситетым хэхъоныгъэ егъэшлыгъэ-нымкй ипрограммэ къыдхэлъы-тагъэу агъэлсыгъ.
Лфхэабзэм клэщакло фэхъу-

гъэх МКЪТУ-м цифровизациемкй ипроректорэу Дмитрий Игнато-выр, физиологиемкй ыкй пато-логиемкй медицинэ институтым икафедрэ идоцентэу Дмитрий Муженя, техническэ амалхэмкй отделым ипашэу Кобл Инал, МКЪТУ-м и Аккредитационнэ-си-муляционнэ гупчэ илаборантэу Евгений Полищук.

Зэнэкъокъум зэфэхысыжъэу фэхъугъэр:

I — Olympic Warriors (Меди-цинэ институтыр);
II — MDI (экономикэмрэ гъэ-лорышлэнымрэкй факультетыр);
III — ITDer (айти департа-ментыр).

Урысые Федерацием и Пре-зидентэу Владимир Путиным зыдыригъэштэгъэ спорт лъэпкъэу хъугъэ киберспортыр. Ащ елы-тыгъэу тиапшэрэ еджаплэ мы спорт лъэпкъым зыщэгъэушом-бгъуэгъэнымкй пшэрыл гъэнэ-фагъэхэр зыфигъэуцужыгъэх, факультетхэм азыфагу зэнэкъо-кыухэр щызэхэщэгъэнхэм фыте-гъэлсыхъэгъэ программэ зэхэгъ-уцощт ыкй лэпэлэсэнныгъэ зыхэлъ-хэр зыхэхаштхэ киберспорт командэ зэхэщэщт.